

SIDA (AIDS)

SIDA (sindrom stečenog nedostatka imuniteta) je neizlječiva bolest. Od prvih slučajeva koji su zabilježeni 1981 godine pa do danas evidentiran je stalni porast broja osoba umrlih od SIDE. Na svijetu vlada istinska pandemija (širenje zarazne bolesti na skoro svo stanovništvo jedne oblasti) SIDE i izvještaji o oboljelima stižu sa svih kontinenata. Ova bolest raste i uzima danak u ljudskim životima uzrokujući velike patnje. Prvi slučajevi otkriveni su u Sjedinjenim Američkim Državama kod zdravih homoseksualaca, zatim kod muškaraca i žena - intravenskih ovisnika o drogama, a ubrzo i kod primatelja transfuzije krvi. Tri godine poslije, 1984 godine dokazano je da je sigurni uzročnik SIDE virus pod oznakom *HIV*.

A šta je *HIV*?

To je humani virus nepoznatog porijekla koji sam po sebi nije smrtonosan. Problem nastaje kad *HIV* virus dospije u čovjekov organizam izazivajući infekciju. *HIV* uništava limfocite (bijele krvne ćelije), zbog čega odbrambeni sistem čovjeka postaje sve slabiji i osjetljiviji. Dosadašnja istraživanja su pronašla ovaj virus u krvi, vaginalnom sekretu, sjemenu i majčinom mlijeku. *HIV* virus se prenosi kada tjelesna tečnost inficirane osobe uđe u krvotok druge osobe.

Načini prenošenja su:

- 1) seksualni kontakti (homoseksualni i heteroseksualni)
- 2) korištenje zajedničkih, inficiranih igala (ovisnici o drogama)
- 3) prijenos od bolesne majke na još nerođeno i novorođeno dijete
- 4) slučajnim ubodom zaražene igle (zdravstveni radnici u laboratorijama)
- 5) putem krvi i produkata (transfuzija)

Kada se čovjek jednom inficira sa *HIV* virusom obično je potrebno mjesec do dva prije nego što izazove prve simptome bolesti. Ovi rani

simptomi infekcije su vrlo slični gripi i mogu trajati 7 - 14 dana. Karakteristiše ih groznica, zamor, gubitak tjelesne težine, glavobolja, otekle limfne žlijezde, mučnina, povraćanje i česte infekcije usta, analnih i genitalnih regija. U toku sljedećih nekoliko mjeseci epizodne pojave ovih simptoma se mogu ponoviti. Poslije toga nastupa period bez znakova oboljenja koji može trajati od nekoliko mjeseci pa do deset godina (prosjek je 5 - 7 god.). U tom periodu bolesnik se dobro osjeća, nema simtoma bolesti, ali *HIV* virus je stalno prisutan u njegovom tijelu. Ti ljudi su *HIV* pozitivni i mogu zaraziti sve osobe sa kojima su u kontaktu. Kada *HIV* infekcija uznapreduje odbrambeni (imuni) sistem čovjeka postaje sve slabiji i slabiji te se više ne može oduprijeti bolesti. Praktično svi tjelesni organski sistemi podložni su SIDI bilo kao izravna posljedica *HIV* infekcije ili sekundarno zbog drugih infekcija. Plućna bolest se dijagnosticira u gotovo svakog bolesnika sa *HIV* infekcijom. Na početku je blaga, pa teža i na kraju vrlo teška. Kasniji tip *HIV* infekcije karakteristiše smanjena mogućnost koncentracije, povećanje zaboravnosti, nestabilan hod, teškoće pri izvođenju kompleksnih radnji. Problemi ponašanja uključuju apatiju i gubitak inicijative. U ovoj fazi razvoja bolesti može se dijagnosticirati *HIV* infekcija mozga, tuberkuloza, upala mozga (meningitis), gljivične infekcije jednjaka i virusne infekcije (Herpes simplex) usta, jednjaka i grla. Bolesnik sve više slabi, SIDA uništava njegov organizam. Ova zadnja faza bolesti traje najduže 2 - 3 godine.

SIDA je bolest za koju nije još pronađen lijek. Razlog tome je što je *HIV* virus, uzročnik bolesti, ekstremno rezistentan (otporan) virus, koji se stalno mijenja da bi preživio, pojavljuje se u hiljadu novih oblika i vrlo brzo razvija otpornost prema lijekovima. Prema istraživanjima od SIDE najviše oboljevaju ljudi u životnom dobu od 24 - 44 godine (80% zaraženih su muškarci, a 20% su žene). Testovi za dijagnosticiranje *HIV* infekcije se baziraju na određivanju antitijela koja organizam stvara kao odgovor na *HIV* infekciju. Period pojave ovih antitijela u cirkulaciji zaražene osobe iznosi 1 - 2 mjeseca nakon infekcije. Znači da nikada negativni *HIV* test ne znači sigurno da osoba nije zaražena, već se mora nekoliko puta testirati u dužem vremenskom periodu.

Postoje dvije vrste testova za otkrivanje HIV virusa:

1. Elisa test
2. Western - blot test

Zidovudin je bio prvi odobreni lijek za liječenje *HIV* infekcije i predstavlja prototip lijeka za sve bolesnike. Najnoviji lijekovi su tzv. Inhibitori proteaze koji kontrolišu *HIV* infekciju. Međutim, najveća nada u

prevenciji širenja SIDE se polaže u pronalazak sigurne vakcine. Ova zadaća je vrlo teška zbog toga što je *HIV* virus vrlo otporan, a moramo imati na umu da je za utvrđivanje djelotvornosti ili nedjelotvornosti potencijalnih *HIV* vakcina potrebno nekoliko godina kliničkih ispitivanja. Obzirom na činjenicu da je ljudsko, osobito ljudsko seksualno ponašanje izrazito teško mijenjati, temelj prevencije *HIV* infekcije danas je edukacija, savjetovanje i promjena ponašanja.

Brojni su relativno sigurni postupci koji mogu znatno smanjiti mogućnost *HIV* infekcije. Siguran spolni odnos je najdjelotvorniji put za izbjegavanje nastanka i širenja *HIV* infekcije. Izbor seksualnog partnera je od velikog značaja. Isto tako korištenje prezervativa može znatno smanjiti mogućnost prijenosa *HIV* virusa. Preporučuju se latex kondomi sa oznakom "sigurni od side". Postoji teoretska mogućnost infekcije *HIV* virusom prilikom ljubljenja. Ovisnici od intravenskih droga moraju izbjegavati korištenje zajedničkih, možda zaraženih igala, što podrazumjeva i podvrgavanje ovisnika programu liječenja. *HIV* virus se može prenijeti putem majčina mlijeka, pa se preporučuje izbjegavanju dojenja i korištenje vještačke prehrane dojenčadi. Danas je zdravstveni napredak izrazito brz, ali SIDA i dalje hara svijetom. Svjetska zdravstvena organizacija procijenjuje da je od početka *HIV* pandemije rođeno nekoliko miliona djece inficirano *HIV* virusom od čega je više od polovine razvilo SIDU i umrlo.

Nemojmo misliti:

**"SIDA se dešava nekom drugom",
dešava se i nama.**

Ako želite saznati nešto više
o ovoj ili o drugim važnim temama za Vaše zdravlje i život,
obratite se apotekarima u našim apotekama
ili
Službi za stručno-informativne poslove i razvoj,
Sarajevo, Čekaluša 38, tel.: ++387 33 45 55 51 i 20 79 66